

Preek gehouden op 24 september 2023
in de Westerkerk Amsterdam
Johannes 4: 43-54
door ds. Herman Koetsveld
bij de 600^e Cantatedienst

De 600^e cantatedienst. Mij dunkt, daar zijn jullie, het Westerkerkkoor met dirigent JanJoost van Elburg en het begeleidend orkest 't Kabinet bijzonder mee te feliciteren. Voor de goede orde, daar zijn wij allemaal zeer mee te feliciteren, want wat is het kostbaar om telkens de liturgie te vieren, ons dus met hart en ziel af te stemmen op de dingen van God in de dragende kracht van de schoonheid van de muziek en zang zoals getoonzet en bedoeld door Johan Sebastiaan Bach.

Even over die 600. In de Bijbel staat honderd voor veel en duizend voor heel veel. 6 keer veel dus. En zes dat is het getal van de schepping van de mens als beeld van God. De mens die op haar/zijn beurt aan het scheppen gaat, creatief is, altijd bezig is om tot het mysterie van het leven door te dringen, het te verbeelden, aan het woord te laten komen en daar spelen de kunsten een hoofdrol in. Geloof en verbeelding en verbeelding en geloof zijn twee kanten van dezelfde medaille. En da's veel dus.

Misschien hebben jullie het prachtige verhaal van Frederike Berntsen in het Parool van afgelopen woensdag gelezen. Zij vertelde in het voorgesprek eerder in Bach dan in God te geloven. Ze is niet bepaald de enige die dat zo zegt. Maar als je in Bach gelooft, in de zin dat je tot in het diepste van je ziel geraakt wordt door de wijze waarop hij de menselijke diepten en hoogten verstond in de nauwste samenspraak met zijn geloof en dat muzikaal vertaalde, dan raak je ook altijd en onvermijdelijk aan het mysterie van wat ons allemaal te boven en te binnen komt. Noem het Liefde, Licht, Schoonheid, Geest, Waarheid, het Leven zelf. Noem het desnoods of bij voorkeur, naar gelang, noem het God.

Het mysterie van het geloof dus. Daar draait het vandaag allemaal om. Een prachtige en veelzeggende keuze voor deze 600^e Cantate: 'Ich glaube, lieber Herr' naar die uitroep van een wanhopige vader die Jezus zocht voor zijn gekwelde kind als openingszin door het koor: 'Ik geloof,

kom mijn ongeloof te hulp'. Die twee, geloof en ongeloof horen dus in ons menselijk zoeken bij elkaar. Al zijn er gelovigen te over die het voetstoots aannemen van een pakketje religieuze waarheden als waar geloof verwarren met die altijd aangevochten en kwetsbare weg van het vertrouwen.

Afgelopen week zijn we met een groep begonnen aan een bespreking van het recente boek van de Tjechische theoloog Tomas Halik 'De namiddag van het christendom'. Onze tijd peilend zegt hij het scherp, waarschuwend en uitnodigend tegelijk: 'De muren tussen gelovigen en niet-gelovigen zijn neergehaald.' Om daarmee de ruimte aan te geven voor de zoektocht naar zin en betekenis die ieder mens te gaan heeft. Tenzij je denkt je te kunnen permitteren dat leven met je kop in het zand ook leven is.

In het verhaal van deze morgen gaat het over een hooggeplaatst mens, verbonden aan het hof. Maar de vraag die hij stelt is of Jezus bereid is af te dalen om zijn zoon te helen. Het kind ligt op sterven. Drie keer staat dat woord in dit verhaal: afdalen. 'Hoe twijfelachtig is mijn hoop, hoe wankelmoedig mijn angstig hart', zingt de tenor zo dadelijk. Je hoort er de stem van deze vader in.

De vraag is duidelijk. Maar in plaats dat Jezus ingaat op wat hem gevraagd wordt, komt hij met wat als een verwijt klinkt: 'Zo lang jullie geen tekenen en wonderen zien geloven jullie niet'. Het is een boodschap niet zozeer aan deze wanhopige vader. Nee, het is typisch Johannes om zijn lezers, ons dus, bij de essentie van wat geloven is te bepalen. Het gaat om jouw en mijn leven waarin zoveel gebeurt dat je wankelen doet, dat je naar adem doet happen, dat je niet krijgt rondgebred, niet uitgedacht. 'Kom tot bedaren, twijfelend gemoed', zingt de alt. Om vervolgens te bezingen dat Jezus nog steeds wonderen doet. Hier en nu daar waar mensen hem gaan verstaan, werkelijk horen, volgen, hun vertrouwen de ruimte leren geven.

Jezus zegt tegen de vader: ga terug, jouw zoon leeft. Niet: jouw zoon is genezen, maar: jouw zoon leeft. De man vertrouwt Jezus kennelijk op zijn woord en gaat op weg. En ook hij daalt af. Daar begint het dus: dat aangesproken worden op je vertrouwen en dan die beweging van afdalen naar waar die tweeheid van dood en leven zich afspelen: in jouw

eigen bestaan. 'Wie hoopt op God en hem vertrouwt, zal niet te gronde gaan', zingt het koor straks in het slotkoraal'.

De dienaren van de hoveling komen hem tegemoet met de buitengewoon bemoedigende mededeling dat zijn zoon leeft. Sinds gisteren, het zevende uur, vertellen ze erbij, liet de koorts de jongen los. Een uur na de middag vertaalt de Nieuwe Vertaling. Da's jammer, want het gaat niet om 1 uur 's middags, want er staat gewoon 'het zevende uur'.

En zeven, dat is het getal van de volheid van God. Begrijp ja, voel je ergens aan dat het hier over dit geheim gaat, dat in het woord van Jezus de volheid van de Eeuwige meekomt?

Het komt de hoveling, deze hooggeplaatste die afdaalde naar zijn hoop en vertrouwen nu helemaal te binnen. Hij gaat geloven en iedereen die bij hem hoort ook. Maar dat deed hij toch al, geloven? Zeker, hij ging er mee op weg. Maar nu wordt het totaler, alles omvattender. Leven, zoals het koor in het slotkoraal bezingt: geloof als bouwen op een rots wat er ook gebeurt, ook al gaat het dwars door twijfel en alles-kwijt-zijn heen.

Vandaag, met de 600^e cantate wordt het ons opnieuw zingend aangezegd in deze ingewikkelde en verwarrende tijden; de schoonheid, de kracht, de liefde die van God komt mogen we levenslang ontvangen, omarmen, er van leven. Inderdaad, ondanks alles wat er onderweg gebeurt.

Zo zingend, biddend, ons verwonderend, goed kijkend en luisterend ons leven in het perspectief van de Eeuwige zien. Het uur van ons leven als een zevende uur. Leven, niet een beetje en af en toe, maar voluit vanuit het vertrouwen in dat woord van de Eeuwige die met ons in Jezus afdaalt naar waar het leven een geschonken, vernieuwd, en geheeld leven mag zijn. En dan telkens dat kunnen en durven zeggen, bidden, vertrouwen: Ik geloof,, lieve Heer, kom mijn ongeloof te hulp. Vandaag en alle dagen van ons leven. Godzijdank. Amen.